

MARINA
LEWYCKA

Scurtă istorie
a tractoarelor
în limba ucraineană

Traducere din limba engleză
și note de Fraga Cusin

POLIROM
2022

A M Heath Literary Agency și Marina Lewycka donează toate drepturile cuvenite din vânzarea acestei cărți Charities Aid Foundation și Ukraine Humanitarian Appeal.

Marina Lewycka, *A Short History of Tractors in Ukrainian*

Copyright © Marina Lewycka, 2005

All rights reserved

© 2006, 2022 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © Iuliia Kolesnikova/Dreamstime.com

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700505

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

LEWYCKA, MARINA

Scurtă istorie a tractoarelor în limba ucraineană / Marina Lewycka; trad. din lb. engleză și note de Fraga Cusin. – Iași: Polirom, 2022

ISBN: 978-973-46-9083-1

I. Cusin, Fraga (trad.)

821.111

Printed in ROMANIA

Cuprins

<i>Mulțumiri</i>	7
1. Două telefoane și o înmormântare.....	9
2. Mica moștenire de la mama.....	28
3. Un plic maro, dolofan	36
4. Un iepure și un pui.....	53
5. Scurtă istorie a tractoarelor în limba ucraineană.....	63
6. Poze de nuntă.....	75
7. Mașină Rahat	91
8. Un sutien de satin verde	112
9. Daruri de Crăciun	124
10. Fleașca-fleașca.....	138
11. Sub constrângere.....	147
12. Un sandviș cu șuncă pe jumătate mâncat.....	157
13. Mănuși galbene de cauciuc.....	164
14. Un mic xerox portabil.....	174
15. În scaunul psihiatrului	184
16. Mama mea poartă pălărie	195
17. Lady Di și Rolls-Royce-ul.....	205
18. Alarmă de sugar	218
19. Plugul Roșu	226
20. Psihologul era un impostor.....	237
21. Doamna dispare.....	250

22. Cetățeni-model.....	266
23. Dezertorul din cimitir	273
24. Bărbatul misterios	283
25. Triumful spiritului uman.....	295
26. Corecție pentru toți	306
27. O sursă de forță de muncă ieftină.....	316
28. Ochelari cu ramă aurie, ca de aviator	327
29. Cina cea de pe urmă	339
30. Două călătorii	350
Salut soarele	365
<i>Bibliografie consultată pe internet.....</i>	<i>371</i>

— Ar fi totuși bine să mergem la Accidente și Urgențe, ca să se uite cineva la rană.

Valentina îl apucă de celălalt braț.

— Nu, nu! El soțul meu. El OK. El vine acasă în mașină.

Cele două femei smucesc bățăioase de tatăl meu, aflat la mijloc, care protestează tot timpul, zbierând „Ucigașă! Ucigașă!“. Mulțimea de spectatori sporește. Infirmiera cheamă gărzile spitalului și tatăl meu e dus la Accidente și Urgențe, unde i se pansează rana, cu Valentina încă atârnată cu încăpățănare de brațul lui. Nu-i dă ea drumul!

Însă tatăl meu refuză să plece de la Accidente și Urgențe cu Valentina. „Vrea să mă ucidă!“ le strigă el tuturor celor din preajmă. În cele din urmă e chemată o asistentă socială și tatăl meu, cu capul bandajat dramatic, este primit pentru noaptea aceea la un adăpost social. A doua zi e dus acasă într-o mașină a poliției.

Valentina îl așteaptă când sosește, toată numai zâmbete și sâni.

— Hai, *holubcik*, porumbelul meu! Drăguțul meu, rostește ea, mângâindu-l pe obraz. N-o să ne mai certăm.

Polițiștii sunt fermecați. Acceptă invitația ei la ceai și stau la masa din bucătărie mult mai mult decât ar fi necesar, discutând despre vulnerabilitatea și lipsa de minte a bătrânilor și despre cât de important este ca ei să fie îngrijiți cum se cuvine. Polițiștii dau exemple de persoane în vârstă care au fost înșelate de escroci sau atacate pe stradă de hoți. Nu toți bătrânii sunt așa de norocoși să aibă o soție iubitoare, care să le poarte de grijă. Valentina își exprimă

oroarea față de asemenea crase dovezi de brutalitate.

Și poate că se căiește sincer, zice tatăl meu, căci după ce-au plecat polițiștii, Valentina nu se mai năpustește furioasă asupra lui, ci îi ia mâna și i-o pune pe pieptul ei, mângâindu-l cu degetele ei și dojenindu-l tandru pentru că n-a avut încredere în ea și a lăsat umbra îndoielii să intervină între ei. Nici măcar nu-l ceartă că i-a luat cutia cu hârtii și a ascuns-o sub pat. (Firește că le-a găsit. Firește că tatăl meu n-a reușit să le pună înapoi în portbagajul mașinii.) Sau poate cineva (doamna Zadciuk) i-a deslușit semnificația ultimei fraze din scrisoarea avocatului.

*
* *

I-am trimis doamnei Expertă în Divorțuri o copie după scrisoarea avocatului și ea i-a trimis doamnei „Dă-le-o mamă de bătaie și trimite-i acasă“ o tăietură din ziar. E vorba despre un bărbat din Congo, care a locuit în Marea Britanie timp de cincisprezece ani și care acum urmează să fie expulzat pentru că a intrat ilegal în țară cu atât de mult timp în urmă – asta cu toate că și-a făcut un rost, duce o viață stabilă, are o afacere și a devenit o persoană marcantă în comunitatea locală. Biserica de-acolo a inițiat o campanie în sprijinul lui.

— Cred că se întoarce roata, zice Vera. Oamenii se trezesc în sfârșit.

Eu am ajuns la o concluzie complet opusă – oamenii adorm, nu se trezesc, când e vorba de

această problemă. Vocile îndepărtate de la Lunar House au adormit. Vocile arogante din consulatele de pe alte meleaguri dorm. Trioul din completul de la imigrări din Nottingham doarme – trece peste cereri ca somnambulii. Nu se va întâmpla nimic.

— Vera, tot târăboiul ăsta despre expulzare, toate aceste cazuri de prima pagină cu campanii și scrisori la ziare, totul este pur și simplu pentru a crea iluzia unei activități. De fapt în majoritatea cazurilor nu se întâmplă nimic. Absolut nimic. E doar un joc de societate.

— Firește, Nadejda, este exact ceea ce mă așteptam să spui. Simpatiile tale politice au fost întotdeauna clare.

— Nu-i vorba de simpatii aici, Vera. Ascultă ce-ți spun. Greșeala noastră a fost că am crezut că o vor scoate ei de-aici. Dar n-o vor face. Noi trebuie s-o scoatem de-aici!

Purtatul pantofilor cu toc cui ai doamnei „Dă-le-o mamă de bătaie și trimite-i acasă” mi-a modificat mersul. Înainte eram liberală în privința imigrației – gândeam, presupun, că e în regulă ca oamenii să trăiască unde vor. Acum însă îmi imaginez horde de Valentine dând năvală prin vămi, la Ramsgate, la Felixstowe, la Dover, la Newhaven – revărsându-se din bărci hotărâte, încăpățanate, turbate.

— Dar tu îi iei apărarea tot timpul.

— Nu-i mai iau apărarea!

— Presupun că asta e din cauză că ești asistent social. Nu te poți abține.

— Nu sunt asistent social, Vera.

— Nu ești asistent social? (Pauză. Telefonul păcăne.) Dar ce ești?

— Sunt lector universitar.

— Așa, lector universitar! Și ce predai?

— Sociologie.
— Păi, asta e. La asta mă refer.
— Sociologia nu-i același lucru cu asistența socială.

— Nu? Dar ce e?
— E despre societate – despre diferitele forțe și grupuri din societate și de ce se comportă ele așa cum se comportă.

Urmează o pauză. Își drege vocea.

— Dar e fascinant!

— Ei, da. *Eu* așa cred.

Altă pauză. O aud pe Vera aprinzându-și o țigară la celălalt capăt al firului.

— Atunci de ce se comportă Valentina așa cum se comportă?

— Pentru că e disperată.

— Aa, da. Disperată.

Trage adânc fumul în piept.

— Îți amintești când eram *noi* disperate, Vera?

Căminul. Centrul pentru refugiați. Patul de-o persoană pe care-l împărțeam amândouă și toaleta în curtea din spate, cu pătrate rupte din hârtie de ziar.

— Dar cât de disperat trebuie să fie cineva ca să devină infractor? Sau să se prostitueze?

— Femeile au recurs întotdeauna la acțiuni extreme pentru copiii lor. Aș face și eu la fel pentru Anna. Sunt sigură. N-ai face și tu același lucru pentru Alice sau Lexy? N-ar fi făcut și mama la fel pentru noi, Vera? Dacă eram disperate? Dacă n-ar fi existat altă cale?

— Nu știi ce vorbești, Nadia.

*

* *

Stau întinsă în pat, noaptea târziu, gândindu-mă la bărbatul din Congo. Îmi imaginez ciocănitul la ușa în miez de noapte, inima bătându-i să-i spargă pieptul, vânătorul și vânatul privindu-se în ochi. Te-am prins! Îmi imaginez prietenii și vecinii strânși pe trotuar, familia Zadciuk fluturând batiste cu care-și tamponează ochii. Îmi imaginez cum ceașca de cafea încă fierbinte, lăsată pe masă în graba plecării, se răcește, pe urmă face o pojghiță de mucegai și în cele din urmă se usucă și devine o crustă maro.

Lui Mike nu-i place doamna „Dă-le-o mamă de bătaie și trimite-i acasă“. Nu-i femeia cu care s-a însurat el.

— Expulzarea e un mod urât și crud de a-i trata pe oameni. E o soluție care nu ajută la nimic.

— Știu. Știu. Însă...

A doua zi dimineața telefonez la numărul de pe antetul scrisorii pe care a primit-o Valentina de la Serviciul Consultativ pentru Imigrări. Mi se dă un număr de la aeroportul East Midlands. Spre uimirea mea, iau legătura cu femeia cu servietă maro și Fiat albastru care a venit acasă la ei la scurt timp după căsătorie. E surprinsă să mă audă, însă și-l amintește imediat pe tatăl meu.

— Am simțit eu că acolo ceva nu era în regulă, spune ea. Tatăl dumneavoastră părea așa de... cum să zic...

— Știu.

Pare cumsecade, mult mai cumsecade decât mi-a descris-o tata.

— Nu era vorba doar de dormit, ci de faptul că nu păreau să facă *nimic* împreună.

— Dar acum ce se va întâmpla? Cum se va termina totul?

— Asta nu știu să vă spun.

Aflu că expulzarea, dacă va avea loc așa ceva, va fi dusă la îndeplinire nu de către Serviciul Imigrări, ci de poliția locală, la indicațiile Ministerului de Interne. Fiecare regiune are ofițeri care funcționează în cadrul secțiilor locale de poliție, dar care sunt specializați în probleme de imigrație.

— A fost interesant să stau de vorbă cu dumneavoastră, spune femeia. Noi vizităm oameni și facem rapoarte, apoi ei dispar cu totul. N-aflăm prea des ce se întâmplă.

— Ei bine, aici încă nu s-a întâmplat nimic.

Telefonez la secția centrală de poliție din Peterborough și cer să vorbesc cu ofițerul specializat în imigrări. Mi se spune să mă adresez la Spalding. Ofițerul al cărui nume mi l-au dat nu e de serviciu. Sun iar a doua zi. Mă aștept să dau de un bărbat, însă Chris Tideswell se dovedește a fi femeie. Când îi povestesc istoria tatălui meu, adoptă un ton sec:

— Bietu' dumneavoastră tătic! Ați nimerit peste niște adevărați răufăcători.

Vocea îi e tânără și ciripitoare, cu un accent de Fenland. Nu pare destul de coaptă ca să fi avut prea multe expulzări la activ.

— Ascultați, spun eu, când toate astea se vor fi terminat, am de gând să scriu o carte, iar dumneavoastră puteți fi tânărul ofițer erou care o aduce în cele din urmă pe femeia aia în fața justiției.

Râde.

— O să fac tot ce pot, însă io zic s-aveți răbdare.